

Nr 27.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av medel för anordnande av förbättrade signalförbindelser för den militärmeteorologiska informationstjänsten; given Stockholms slott den 22 september 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 september 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

I särskild skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 juli 1939 har flygförvaltningen efter samråd med överdirektören och chefen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt gjort framställning om vidtagande av vissa åtgärder för tillförsäkrande åt flygvapnet av en mera betryggande väderlekstjänst, och därvid anfört i huvudsak följande:

Bihang till urtima riksdagens protokoll 1939. 1 saml. Nr 27.

2082 39

Den nuvarande flygmilitära väderlekstjänsten hade av kostnadsskäl givits en starkt centraliserad organisation. För prognosttjänsten erforderlig personal (civila meteorologer och assistenter) vore sålunda samlad i en enda under rättelsecentral, nämligen i statens meteorologisk-hydrografiska anstalts militäravdelning (MV). Vid varje flottilj handhades väderlekstjänsten av militära väderleksbiträden (fast anställt manskap och värnpliktiga). De senare hade av flera skäl kunnat bibringas endast 2—3 månaders utbildning, huvudsakligen i observations- och expeditionstjänst.

Denna väderleksorganisation hade, så länge flygverksamheten varit ringa och i allmänhet icke ägt rum under svåra väderleksförhållanden, fungerat på ett i stort sett tillfredsställande sätt.

Under de senaste åren hade emellertid ifrågavarande verksamhet väsentligt intensifierats och bedrivits under allt svårare väderleksförhållanden såsom en följd av det utökade antalet flygförband och flygmaterielens förbättrade tekniska utrustning. Med hänsyn härtill hade kravet på en förbättrad väderleksorganisation framträtt såsom alltmer välmotiverat.

Inträffade haverier hade visat, att den nuvarande väderlekstjänsten icke längre förmådde på ett tillfredsställande sätt lösa sina uppgifter. Chefen för försvarsstaben hade därför på hemställen av meteorologisk-hydrografiska anstalten vidtagit förberedande åtgärder för en allsidig utredning rörande den militärmeteorologiska informationstjänstens organisation.

Emellertid hade inom flygstaben och flygförvaltningen verkställts en utredning rörande de åtgärder, som i fråga om väderlekstjänstens organisation borde omedelbart vidtagas för att tillförsäkra flygvapnet en mera betryggande flygväderlekstjänst.

Denna utredning hade givit vid handen

1) att det vid varje flygflottiljs väderleksstation borde finnas åtminstone en välkvalificerad representant för flygväderlekstjänsten, samt

2) att underrättelsecentralen och flottiljernas väderleksstationer borde disponera fullgoda signalförbindelser.

De nuvarande militära väderleksbiträdena vid flygflottiljerna uppfyllde icke de fordringar, vilka man måste kunna ställa på därstädes tjänstgörande representanter för väderlekstjänsten. Varje flottiljs väderleksstation borde fördenskull tillföras minst en civil väderleksassistent, som erhållit erforderlig utbildning vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalts militäravdelning. Assistenterna ifråga borde anställas såsom extra befattningshavare med avlönning högst enligt 12 lönegraden i löneplanen MEx i militära icke-ordinarie-reglementet.

I fortsättningen av sin skrivelse har flygförvaltningen framhållit behovet av förbättrade signalförbindelser för den flygmilitära väderlekstjänstens räkning. Härvid har förvaltningen framhållit, att det tidsenligaste, effektivaste och samtidigt även mest praktiska signalmedlet för väderlekstjänsten vore fjärrskriftsförbindelse. Kostnaderna för anordnande och drift av dylika signalförbindelser vid den flygmilitära väderlekstjänsten beräknades för den återstående delen av budgetåret 1939/40 till 104,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda anförts har flygförvaltningen hemställt, *dels* om bemyndigande att under budgetåret 1939/40 få anställa högst åtta väderleksassistenter såsom extra befattningshavare med avlönning enligt 12 lönegraden i löneplanen MEx i militära icke-ordinariereglementet, *dels ock* om medgivande att för anordnande och drift av fjärrskriftsförbindelser för den flygmilitära förbindelsetjänsten under den återstående delen av budgetåret

1939/40 få taga i anspråk ett belopp av högst 104,000 kronor av det för samma budgetår anvisade anslaget till oförutsedda utgifter.

Chefen för försvarsstaben har i utlåtande i ärendet den 17 augusti 1939 anført, bland annat, att anställandet av de föreslagna väderleksassistenterna syntes vara ägnat att höja flygsäkerheten. Då förslaget ifråga icke föregrepe av honom planerad utredning av den militär-meteorologiska informations-tjänsten och då dess genomförande måste betecknas såsom synnerligen fördelaktigt för krigsberedskapen, hade han intet att erinra mot att detsamma komme till utförande.

Vidare har *statskontoret* i utlåtande i ärendet den 19 september 1939 anført följande:

Statskontoret har intet att erinra mot att dels flygförvaltningen bemyndigas att under återstoden av budgetåret 1939/40 anställa högst åtta väderleksassistenter med lön högst motsvarande lönegraden MEx 12 i militära icke-ordinariereglementet dels ock till flygförvaltningens förfogande för anordnande och drift av fjärrskriftsförbindelser ställes ett belopp å 104,000 kronor. Medel för ändamålet torde böra äskas av riksdagen å tilläggsstat för budgetåret 1939/40.

Såsom av flygförvaltningens skrivelse framgår handhaves väderlektjänsten vid flygflottiljerna för närvarande av fast anställt manskap samt av värnpliktiga, vilka erhållit några månaders utbildning för att kunna tjänstgöra såsom väderleksbiträden. Denna personal kan naturligen icke äga tillräckliga förutsättningar för att under mera påfrestande förhållanden på ett fullt tillfredsställande sätt handhava väderlektjänsten vid flygflottiljerna. Med hänsyn till de avsevärda risker såväl för den flygande personalen som för den dyrbara flygmaterielen, som den nuvarande organisationen av väderlektjänsten måste sägas medföra, särskilt vid den intensifiering av flygvapnets verksamhet som följer av den förstärkta beredskapen, anser jag mig böra biträda flygförvaltningens framställning om förstärkning snarast möjligt av den för väderlektjänsten avsedda personalen vid flottiljerna. Denna förstärkning torde, såsom flygförvaltningen framhållit, lämpligast stå att vinna genom att vid varje flottilj anställas en på området fullt utbildad civil assistent. Det är därför min avsikt att, därest riksdagen icke har något att däremot erinra, sedermera hemställa om bemyndigande för flygförvaltningen att under innevarande budgetår låta anställa högst åtta dylika väderleksassistenter. På sätt flygförvaltningen föreslagit böra dessa befattningshavare anställas såsom extra tjänstemän och erhålla lön högst enligt 12 lönegraden i den i militära icke-ordinariereglementet intagna löneplanen MEx. Kostnaderna förutsättas få utgå av förslagsanslaget till avlöning till personal vid flygstab, flygflottiljer m. m.

*Departements-
chefen.*

För att förmedla överbringandet av rapporter och synoptiska observationer m. m. mellan flygvapnets väderleksstationer och statens meteorologisk-hydrografiska anstalts militäravdelning erfordras särskilda signalförbindelser. Därvid kunna olika signalmedel (radio, trådtelefon eller fjärrskriftsförbindelse)

användas. För närvarande upprätthållas dessa förbindelser huvudsakligen med trådtelefon. En fortsatt utökning av telefonförbindelserna, vilken skulle betingas av den ökade verksamheten, låter sig emellertid av praktiska och ekonomiska skäl icke göra, utan måste en övergång till ett annat signalmedel äga rum. Enligt vad utredningen i ämnet utvisar är systemet med s. k. fjärrskriftsförbindelse att föredraga framför andra system ur såväl teknisk som ekonomisk synpunkt. Jag tillstyrker därför att en övergång till detta system sker. Med hänsyn till de nu rådande förhållandena bör denna övergång äga rum snarast möjligt, varför på sätt statskontoret föreslagit för ändamålet erforderliga medel torde böra äskas av riksdagen å tilläggsstat för budgetåret 1939/40. Kostnaderna för anordnande och drift av fjärrskriftsförbindelse för väderlekstjänsten vid flygvapnet under den återstående delen av budgetåret 1939/40 har av flygförvaltningen beräknats till 104,000 kronor. Häremot torde icke något vara att erinra.

Förevarande ärende är av den natur att en mera ingående redogörelse för detsamma icke synes böra lämnas till statsrådsprotokollet. Riksdagens vederbörande utskott torde därom erhålla ytterligare upplysningar genom de handlingar, som komma att tillhandahållas utskottet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militärmeteorologisk informationstjänst: Signalförbindelser* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 under fjärde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 104,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Broberg.